

Termal Turizm Açısından Sivas Sıcak Çermik Kaplıcası

Mücahit PAKSOY^{1*}

Abdullah AKKURT¹

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Kahramanmaraş, Türkiye

*Sorumlu Yazar
Email: mpaksoy@ksu.edu.tr

Geliş Tarihi: 06 Kasım 2015
Kabul Tarihi: 21 Aralık 2015

Özet

Türkiye, önemli bir jeotermal kuşak üzerinde bulunmakta olup zengin doğal kaynaklara ve kaplıcalara sahiptir. Türkiye’de 300’e yakın jeotermal saha ve 1000’ in üzerinde doğal çıkışlı değişik sıcaklık ve debide kaynak bulunmaktadır. Bu anlamda Türkiye dünyada dördüncüdür ve değişik şifalı jeotermal sular ve kaplıcalar bakımından da Avrupa’nın önde gelen ülkesidir. Nitekim, sağlık turizmi kapsamında termal turizmin Türkiye’de tedavi ve rehabilitasyon amacıyla kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır. Ayrıca termal turizm, alternatif turizm çeşitliliğinin de en önemli temsilcisidir. Yakın gelecek için termal turizmde 100 bin yatak hedeflenmekte ve 600 bini tedavi amaçlı olmak üzere toplam 1,5 milyon yurt dışından turist gelmesi öngörülmektedir. Termal turizm sayesinde; bölgeler arası gelişime, istihdama, 12 ay süren turizm katma değeri ve kârlılığı ile ülke ekonomisine önemli katkılar sağlanabilecektir. Bu çalışmada Sivas İli sıcak çermik kaplıcalarına gelen ziyaretçilerin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri belirlenerek, ziyaret sıklığı ve sebepleri, konaklama türleri, kaplıca ve sosyal aktivitelerden memnuniyet durumları incelenmiştir. Bu amaçla sıcak çermik kaplıcalarına gelen 140 ziyaretçi ile 2015 yılı Şubat-Mart aylarında yüz yüze anket yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sıcak çermik kaplıcasını ziyaret edenlerin büyük kısmının Sivas Merkez ve çevre illerden geldiği, %54,3’ünün tatil amaçlı, %85’inin ise günübirlik konakladığı belirlenmiştir. Ziyaretçilerin %88,6’sının kaplıcadan memnun kaldıkları, ancak %80’i sosyal aktivitelerin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Sivas sıcak çermik kaplıcasında termal turizmin geliştirilmesi için; turizmi bütün yıla yaygın plan ve projelerin ortaya konulması, daha etkili tanıtım ve pazarlama yapılması, mevcut tesislerin ve hizmet kalitelerinin iyileştirilmesi, sosyal aktivitelerin artırılması gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Termal turizm, kaplıca, Sivas

Sivas Hot Springs in Terms of Thermal Tourism

Abstract

Turkey located on an important geothermal region with rich natural resources and hot springs. In Turkey nearly there are 300 geothermal areas and 1000 springs with different temperature and flow rate. Within this context, Turkey gets the 4th place in the world in terms of healing geothermal water and springs. Hence, use of thermal tourism sweep with the purpose of therapy and rehabilitation as a part of health tourism. Besides thermal tourism is an important representative area of alternative tourism. In the near future, 100.000 beds are targeted for thermal tourism, 1,5 million tourists are expected which come from other countries. With thermal tourism important contribution can be provided to regional development, employment and economy. In this research socio-economic and demographic characteristics of visitors which came to Sivas hot springs was determined and visiting frequency, accommodation types, satisfaction of spring and social facilities were investigated. With this purpose, face to face interview was practiced to 140 visitors which comes Sivas hot springs during winter season of 2015. According to results, it was determined that, great part of visitors came from neighbor cities. 54,3% visitors came with the purpose of holiday and 85% of were excursionist. 88,6% visitors were satisfied hot springs but 80% stated insufficiency of social activities. To develop Sivas hot springs, it was recommended that to develop plans and projects which are devoted to whole year, make efficient promotion and advertising, improve structure and service quality of establishments, increase social activities.

Key words: Thermal tourism, hot spring, Sivas

GİRİŞ

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sanayileşme ve kentleşme sonucu karşı karşıya kaldıkları çevre sorunları ve hava kirlenmesi, insan sağlığını bozan, işgücü verimini azaltan bir yaşam ortamı oluşturmaktadır. Romatizmal hastalıklar, beslenme bozukluğu, sinirsel ve ruhsal rahatsızlıkları arttıran bu ortamın yarattığı sorunları gidermek amacıyla Almanya, Fransa, İtalya, Avusturya vb. ülkeler kaplıca, deniz ve iklim imkânlarından yararlanma yollarını aramış ve başlangıçta halk sağlığını ve işgücü verimini korumak amacı ile sürdürülen bu çabalar, sonraları iç ve dış turizm olayı ile bütünleşen; kaplıca, deniz ve iklim kürleri gibi uygulamalara

dönüşmüştür. Böylece bilimsel amaçlara konu olan kaplıca, deniz ve iklim kürleri turizmi uluslararası önem taşıyan boyutlar kazanmıştır [9].

Ancak uluslararası önem taşıyan zengin sıcak su kaynaklarına sahip olan ülkemizde ne yazık ki bu doğal kaynaklardan gerek jeotermal enerji bakımından gerekse de turizm yolu ile (özellikle dış turizm) halk korunması açısından geniş kapsamlı ve etkin olarak henüz tam olarak yararlanamadığımız bir gerçektir. Gerçi Anadolu’da daha ilk çağlarda ılıcaların sağlık ve dini inanışlar bakımından kullanıldığı birçok eski eserler ve yazılarla ortaya çıkmaktadır. Örneğin; Kızılcahamam ve Kırşehir’deki Terme Kaplıcası ve yine Kütahya’daki ılıcanın (Kubbeli Hamam), suların geldiği kayaların oyularak bir bü-

yük havuz haline getirilmiş olması ve havuz kenarında oturulacak yerlerin bulunması, insanların ilicalara eskiden beri büyük önem verdiklerini göstermektedir.

Ülkemiz, hemen hemen bütün bölgelerine değişik yoğunlukta dağılmış sıcak su kaynaklarıyla termal turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Yine de, ülkemizdeki termal kaynaklar özellikle Ege, Güney Marmara, İç ve Doğu Anadolu bölgelerinde yoğunluk kazanmaktadır. Kendiliğinden çıkışlı sıcak kaynaklara Batı ve Orta Anadolu'da ılıca, Güneybatı Anadolu'da girme, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde çermik gibi adlar verilir. Sıcak su kaynaklarının bulunduğu yerlerde suyun üzerine veya yakınına yapılan tesislere ise kaplıca denilmektedir [9]. Termal kaynakların çeşitli hastalıkların tedavisinde etkili olması yukarıda da belirtildiği gibi, tarih boyunca Türk insanının kaplıcalara olan ilgisini devam ettirmiştir. Şifalı kaynakların bol ve yaygın olmasının yanı sıra bu kaynaklardan yararlanma geleneği, ülkemizde termal turizmi geliştirilmeye en uygun faaliyet alanı haline getirmektedir. Ancak günümüzde de bu potansiyelden yeterince yararlanılmadığı ve elde edilen gelirin istenilen düzeyde olmadığı da bir gerçektir [7].

Türkiye'de sayısı 1000'in üzerindeki termal kaynağın birinci derece önemli ve önceliklisi 32 adet olup, yaklaşık 350.000 kişi/gün/banyo olanağı sunmaktadır. Oysa Jeotermal kaynak potansiyelinin ancak %3'ünü değerlendirebilen Türkiye'de toplam jeotermal ısı potansiyeli 31.500 MWt'tır. Bu potansiyel Türkiye'de sayısı 1000'in üzerindeki termal kaynağın birinci derece önemli ve önceliklisi 32 adet olup, yaklaşık 350.000 kişi/gün/banyo olanağı sunmaktadır. Oysa jeotermal kaynak potansiyelinin ancak %3'ünü değerlendirebilmektedir [8]. Maalesef bu konuda da yeteri kadar potansiyellerimizi kullanamadığımız ortadadır. Sivas sıcak çermik bölgesi de kışların sert yağışlı ve uzun sürdüğü bir il olarak hem de mevcut termal bölgeler içerisinde önemli bir yeri olan cazibe merkezi haline getirilebilecek böyle önemli bir alanın yeteri kadar değeri anlaşılammış ve tanıtımı yapılamamıştır. Bu araştırma sıcak çermikteki mevcut durumun ve tesislerin değerlendirilmesi, tercih edilme nedenleri, özel sektörün yatırım yapma sürecine katkı, bölgenin ve bölgede bulunan tesislerin tanıtımı, bölgenin sorunlarının tespiti ile sorunları giderecek çözümlerin en kısa sürede hayata geçirilerek hak ettiği yere gelmesi ve ilgili ve yetkili kişiler tarafından dikkate alınması açısından önemlidir.

Araştırmada sıcak çermik bölgesinin termal turizmdeki yeri ve önemi, mevcut tesislerin yetersiz olduğu tarafları ve ziyaretçilerin görüş, istek ve beklentileri gibi faktörlere çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmıştır.

Sağlık Turizmi ve Termal Turizm

İnsanların seyahat etmek sureti ile ikamet ettiği yerin dışında konaklayarak tedavi olmayı amaçlamaları özel bir turizm çeşidi olan sağlık turizmini ortaya çıkarmıştır. Sağlık turizminin hedef kitlesi, sağlığı bozulmuş olan kişiler ile sağlığını korumaya duyarlı kişilerden oluşmaktadır.

Sağlık Turizmi; "sağlığı koruma, iyileşme amaçlarıyla belirli bir süre için (genellikle 21 gün) yer değiştiren insanların doğal kaynaklara dayalı turistik bir tesise giderek kür uygulaması, konaklama, beslenme ve eğlence gereksinimlerini karşılaması sonucu doğan hareketlerdir." [3, 4].

Termal turizm veya kaplıca turizmi; Mineralize termal su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında, iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerin birleştirilmesi ile yapılan kür (tedavi) uygulamaları için meydana ge-

len turizm hareketi olarak tanımlanır. [6]. Türkiye için termal sağlık turizmi olanakları yeni gelişen bir hizmet alanı olarak düşünülmektedir. Termal sağlık turizminin deniz, üçüncü yaş, av, yat, golf, dağ, kış, kongre turizmleri ile birlikte değerlendirilmesi mümkündür. Özellikle Sivas Sıcak Çermik bölgesi ve 2015 yılı içerisinde açılışı yapılan Yıldız Dağı Kayak Tesisleri arasındaki mesafenin oldukça kısa olması termal turizm-kış turizmi ikilisi ile çok cazip bir turizm bölgesi olma yolunda önemli bir adımdır.) Birçok Avrupa ülkesindeki kür süresinin yıllık 120 gün civarında olmasına karşın Türkiye'de bu süre 300 gün civarındadır. Kür süresinin anlamlı derecede uzunluğu termal turizm açısından önemli bir avantajdır [6]. Türkiye'de yaklaşık 1.500 termal su kaynağı bulunmasına rağmen bu potansiyelin yaklaşık %5'inin kullanılabilir olması büyük bir değer kaybına yol açmaktadır. Turizm Bakanlığı verilerine göre 20 ilde toplam 34 termal merkez bulunmaktadır. Ülke genelinde 240 civarında tesis olmakla birlikte uluslararası standartlardaki tesis sayısı çok azdır. Yatak kapasitesi açısından bakıldığında ise Turizm İşletme Belgesi almış 7.806 yatak, Turizm Yatırım Belgesi almış 2.049 yatak bulunmaktadır. Bu veriler termal kaynakların gerektiği şekilde değerlendirilemediğini ortaya koymaktadır [6].

Türkiye'nin coğrafi konumu açısından düşünüldüğünde termal kaynak avantajı, Avrupa ülkelerine olan, yakınlık pazarın bugün ve gelecekte önemli bir yere sahip olacağını göstermektedir. Ayrıca, AB normlarının hemen bütün sektörlerde kabul edilmesi ve ülkeler arası giriş çıkışların olması, sağlıkta yapılan yenileme çalışmaları, kaliteli hizmet sunan özel hastanelerin artması, sahip olduğumuz iklimsel avantajlar ve doğal-tarihi zenginlikler de ülkemizde turizm veya sağlık turizmini de yüksek seviyelere taşıyacaktır [1].

Sıcak Çermik Bölgesinin Coğrafi Konumu ve Jeolojik Özellikleri

Sıcak Çermik Bölgesi Sivas-Ankara kara yolu üzerinde bulunmaktadır. Sivas İli Yıldızeli İlçesi Kalın Kasabası sınırları içerisinde yer almaktadır. Sivas Merkez 35 km Yıldızeli İlçesine ise 15 km mesafede bulunmaktadır. Aynı zaman da havayolu ulaşımında Sivas Nuri Demirağ Havaalanına 22 km, demiryolu ulaşımında Sivas Tren Garına 30 km, 2018 yılında hizmete açılacak yüksek hızlı tren istasyonuna da yakın mesafededir.

Karasal iklim karakterine sahip olan kaplıca alanında yağışlara sonbahar, kış ve ilkbahar aylarında rastlanmaktadır. Yaz mevsimi kısa süreli olup, kışları sert ve soğuk geçmektedir.

Kaplıca suyunun romatizmal hastalıklar, kemik ve kireçleme hastalıkları, deri hastalıkları, kadın hastalıkları, böbrek ve idrar yolları rahatsızlıklarında banyo kürleri şeklinde uygulandığında yararlı olduğu bilinmektedir.

Bölgede MTA'nın da faaliyetleri bulunmakta olup 2014 sonu 2015 başlarında 300 yatak kapasiteli bir tesise yetecek oranda bir kuyu daha açılmıştır. Mevcut termal su bakımından Sıcak Çermik Bölgesi oldukça zengindir.

Fiziksel özellikler: Sıcaklık: 38-48 °C, pH: 6.81, Kokusuz, Renk içerisinde bulunan kükürt ve demir gibi elementlerden dolayı havuzlar içerisindeki su hafif sarı renktedir.

Kimyasal Özellikler: Kükürt, Demir, Kalsiyum, Sodyum, Magnezyum, Florür ve birçok mineral bulunmaktadır [5].

Sıcak Çermikte Bulunan Termal Tesisler ve Konaklama İmkanları

Sivas Sıcak Çermik Kaplıca alanında, Sivas Belediyesi tarafından işletilmekte olan 2 adet otel, 2 adet pansiyon, 10 adet prefabrik ev, 2 adet açık ve 4 adet kapalı havuz, 2 adet Türk

hamamı, 212'si yıl boyu olmak üzere toplam 340 yatak bulunmaktadır. Cumhuriyet Üniversitesi'ne ait 98 yatak kapasiteli Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi bulunmaktadır. Özel şirketlere ait 2 devre mülk tesiste ise yaklaşık 2100 yatak bulunmaktadır [2]. Bu devre mülkleri 2015 yılı içerisinde faaliyete geçecektir. Maden Tetkik Arama Müdürlüğü'nün de 10 adet kiraya verdiği villası bulunmaktadır. Ayrıca eskiden 1200 tane çadır kurulan bir alan varmış fakat daha sonra çadır kurmak yasaklanmış artık çadır kurulmamaktadır. Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ayları en yoğun olduğu dönem olup, doluluk oranı tesis müdürünün verdiği bilgiye göre %80-85 dolayındadır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Bu çalışmanın ana materyalini Sivas İli Yıldızeli İlçesinde bulunan Sıcak Çermik Bölgesindeki termal otellere gelen ziyaretçilerle 2015 yılı Şubat-Mart aylarında yüz yüze yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmuştur.

Tesis yetkilileri ile yapılan görüşme de toplam aktif 310 yatak kapasitesi olduğu tespit edilmiştir. Bu kriterlere göre tesisdeki yatak kapasitesinin %45 doluluk oranı dikkate alınarak örnek hacmi 140 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Ziyaretçilerin Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde ankete katılan ziyaretçilerin demografik özelliklerine yönelik bulgular ortaya konulmuştur. Ankete katılan ziyaretçilerin demografik özelliklerine yönelik bulgular Tablo 1'de verilmiştir. İlgili Tabloya göre ankete katılan ziyaretçilerin %51,4'ü erkeklerden, %48,6'sı kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların %29,3'ü 14-25 yaş, %50,0'si 26-45 yaş ve %20,7'si ise 46 yaş ve üzerinde yaş grubuna sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların %13,6'sının ilkökul, %11,4'ünün ortaokul, %28,6'sının lise ve %40,7'sinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların %78,3'ünün evli, %21,7'sinin ise bekar olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılan ziyaretçilerin meslek grupları incelendiğinde ziyaretçilerin %27,1'inin memur, %16,4'ünün serbest meslek, %20,0'sinin ev hanımı %5,0'inin emekli, %31,4'ünün diğer mesleklerden olduğu belirlenmiştir. Öte yandan ziyaretçilerin %49,8'inin aylık geliri 0-900 TL arasındayken, %24,3'ü 901-2500 TL arası,

%17,9'u ise 2501 TL ve üzeri gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

Ziyaretçilerin Sıcak Çermik Kaplıcasını Ziyaret Sıklığı

Anket yapılan ziyaretçilerin ziyaret sıklığına baktığımızda %28,6'ile yılda bir birinci sırada gelmektedir. %27,1'ile yılda iki, %17,9'ile yılda dört, %8,6'ile yılda üç ve altı, %2,9'ile yılda beş, %7,1'ile ilk kez ziyaret ediyorum gelmektedir. Burada %7,1'ile ilk kez geliyorum anketin yapıldığı kış sezonu olmasına rağmen sıcak çermiğin tanınırlığının arttığı ve ziyaretçiler tarafından tavsiye edildiğini göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 1: Ankete katılan ziyaretçilerin demografik özelliklerine yönelik bulgular

Cinsiyet	n	%	Eğitim durumu	n	%
Erkek	72	51,4	Okuryazar olmayan	5	3,6
Kadın	68	48,6	Okuryazar	3	2,1
TOPLAM	140	100,0	İlkokul	19	13,6
Yaş	n	%	Ortaokul	16	11,4
14-25	41	29,3	Lise	40	28,6
26-45	70	50,0	Üniversite	57	40,7
46-70	29	20,7	TOPLAM	140	100,0
TOPLAM	140	100,0	Medeni Durum	n	%
Meslek	n	%	Evli	82	58,6
Memur	38	27,1	Bekar	58	41,4
Emekli	7	5,0	TOPLAM	140	100,0
Ev hanımı	28	20,0	Aylık Gelir	n	%
Serbest meslek	23	16,4	0-900	27	19,3
Diğer	44	31,4	901-2500	79	56,4
TOPLAM	140	100,0	2501+	34	24,3
			TOPLAM	140	100,0

Ziyaretçilerin Sıcak Çermikten Nasıl Haberdar Oldukları

Anket yapılan ziyaretçilerin %59,3'ü (doğma büyüme Sivaslıyım) karşılığını vermişlerdir. %22,1'ise arkadaş tavsiyesi sayesinde, %9,3'ü komşu tavsiyesi, %5,0'i internet, %4,3'ü televizyondan haberdar olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 2. Ankete katılan ziyaretçilerin kaplıca'yı ziyaret sıklığı

Ziyaretçilerin Kaplıca'yı Ziyaret Sıklığı	Birey Sayısı	%
Yılda bir kez	40	28,6
Yılda iki kez	38	27,1
Yılda üç kez	12	8,6
Yılda dört kez	24	17,1
Yılda beş kez	4	2,9
Yılda altı kez	12	8,6
İlk kez	10	7,1
Toplam	140	100,0

Tablo 3. Ankete katılan ziyaretçilerin sıcak çermikten nasıl haberdar oldukları

Ziyaretçilerin Sıcak Çermikten Nasıl Haberdar Oldukları	Birey Sayısı	%
Arkadaş tavsiyesi	31	22,1
Komşu tavsiyesi	13	9,3
İnternet	7	5,0
Televizyon	69	4,3
Diğer (doğma büyüme Sivaslıyım)	83	59,3
Toplam	140	100,0

Tablo 4. Anket yapılan ziyaretçilerin sıcak çermiği ziyaret sebepleri

Ziyaretçilerin Sıcak Çermiği Ziyaret Sebepleri	Birey Sayısı	%
Sağlık	47	33,6
Tatil	76	54,3
İş	5	3,6
Diğer	12	8,6
Toplam	140	100,0

Anket Yapılan Ziyaretçilerin Sıcak Çermiği Ziyaret Sebepleri

Anket yapılan ziyaretçilerin %54,3'ü tatil amaçlı sıcak çermiğe geldiklerini, %33,6'sı ise sağlık amaçlı %8,6'sı diğer, %3,6'sı ise iş nedeniyle ziyaret ettiklerini söylemişlerdir. Burada tatil sebebiyle ziyaretin sağlık nedeniyle ziyareten yüksek çıkmasının en önemli nedeni anketlerin kış sezonunda yapılmasıdır (Tablo 4).

Tablo 5. Anket yapılan ziyaretçilerin tedavisi için geldiği hastalık

Ziyaretçilerin Tedavisi İçin Geldiği Hastalık	Birey Sayısı	%
Bel-Boyun Fıtığı	8	5,7
Eklem Ağrıları	16	11,4
Romatizma	18	12,9
Her hangi bir hastalığı olmayanlar	98	70,0
Toplam	140	100,0

Anket Yapılan Ziyaretçilerin Tedavisi İçin Geldiği Hastalık

Anket yapılan ziyaretçilerin %70,0'i her hangi bir hastalığının olmadığını beyan etmişlerdir. %12,9'u romatizma tedavisi, %11,4'ü eklem ağrıları, %5,7'si ise bel-boyun fıtığı rahatsızlıkları nedeniyle sıcak çermiğe geldiklerini belirtmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 6. Anket yapılan ziyaretçilerin sıcak çermikte konaklama şekli

Ziyaretçilerin Kaphçada Konaklama Şekli	Birey Sayısı	%
Tam pansiyon	18	12,9
Yarım pansiyon	3	2,1
Günü birlik	119	85,0
Toplam	140	100,0

Anket Yapılan Ziyaretçilerin Sıcak Çermikte Konaklama Şekli

Anket yapılan ziyaretçilerin %85,0'i sıcak çermiğe günü birlik geldiklerini (bunun nedeni kış sezonu olmasıdır), %12,9'u ise tam pansiyon, %2,1'i ise yarım pansiyon şeklinde kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6).

Tablo 7. Anket yapılan ziyaretçilerin kaphçada sosyal aktivite varlığı konusundaki düşünceleri

Ziyaretçilerin Sosyal Aktivite Varlığı Konusundaki Düşünceleri	Birey Sayısı	%
Evet	28	20,0
Hayır	112	80,0
Toplam	140	100,0

Anket Yapılan Ziyaretçilerin Sıcak Çermikte Sosyal Aktive Hakkındaki Düşünceleri

Anket yapılan ziyaretçilerin %80,0'i sıcak çermikte sosyal aktivitenin var olmadığını, %20,0'i ise sosyal aktivitenin var olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal faaliyet yerleri olarak piknik ve mesire alanları, çocuk oyun alanları, futbol sahası olarak sıralanmaktadır (Tablo 7).

Tablo 8. Anket yapılan ziyaretçilerin kaphçadaki sosyal aktivite yeterliliği hakkındaki düşünceleri

Ziyaretçilerin Sosyal Aktivite Yeterliliği Hakkındaki Düşünceleri	Birey Sayısı	%
Kesinlikle yeterli	2	1,4
Yeterli	14	10,0
Orta derecede yeterli	11	7,9
Yeterli değil	9	6,4
Kesinlikle yetersiz	13	9,3
Cevap vermeyenler	91	65,0
Toplam	140	100,0

Anket Yapılan Ziyaretçilerin Sosyal Aktivitenin Yeterliliği Konusundaki Görüşleri

Ankete katılan ziyaretçilerin %65,0'i sosyal aktivitenin yeterliliği konusunda görüş bildirmemiştir. Ziyaretçilerin %10,0'u sosyal aktivitelerin yeterli, %9,3'ü kesinlikle yetersiz, %7,9'u orta derecede yeterli, %6,4'ü yeterli değil, %1,4'ü ise kesinlikle yeterli olduğunu belirtmişlerdir. (Tablo 8).

Tablo 9. Ziyaretçilerin sıcak çermiğin gelişimini sağlamada asıl görevi üstlenmesi gereken kurum

Sıcak Çermiğin Gelişimini Sağlamada Görevi Üstlenmesi Gereken Kurum	Birey Sayısı	%
Valilik	12	8,6
Kültür ve turizm bakanlığı	18	12,9
Belediye	73	52,1
Özel turizm şirketleri	28	20,0
Hepsi	9	6,4
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Sıcak Çermiğin Gelişimini Sağlamada Asıl Görevi Üstlenmesi Gereken Kurum Hakkındaki Düşünceleri

Anket yapılan ziyaretçilerin %52,1'isi sıcak çermikte gelişimi belediyenin, %20,0'si özel turizm şirketlerinin, %12,9'u kültür ve turizm bakanlığının, %8,6'sı valiliğin sağlanabileceğini, %6,4'ü ise hepsinin gelişimde rol alması gerektiğini belirtmişlerdir. (Tablo 9).

Tablo 10. Ankete katılan ziyaretçilerin Sivas'taki diğer kaplıcalara gitme durumu

Ziyaretçilerin Sivas'taki diğer kaplıcalara gitme durumu	Birey Sayısı	%
Evet	108	77,1
Hayır	32	22,9
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Sivas'taki Diğer Kaplıcalara Gitme Durumu

Anket yapılan ziyaretçilerin %77,1'i Sivas'taki diğer kaplıcalara gittiğini belirtmişlerdir. %22,9'u ise gitmemiştir (Tablo 10).

Tablo 11. Ankete katılan ziyaretçilerin ülkemizdeki diğer kaplıcalara gitme durumu

Ziyaretçilerin Ülkemizdeki Diğer Kaplıcalara Gitme Durumu	Birey Sayısı	%
Evet	47	33,6
Hayır	93	66,4
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Ülkemizdeki Diğer Kaplıcalara Gitme Durumu

Ankete katılan ziyaretçilerin %66,4'ü ülkemizdeki diğer kaplıcalara gitmemişlerdir. %33,6'sı ise gittiklerini belirtmişlerdir Bunlar Nevşehir (Kozaklı), Yozgat (Sorgun, Sarıkaya), Samsun, Bingöl, Konya, Erzurum ve Afyon kaplıcalarıdır (Tablo 11).

Tablo 12. Ankete katılan ziyaretçilerin C.Ü Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezine gitme durumu

Ziyaretçilerin C.Ü. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezine Gitme Durumu	Birey Sayısı	% Oran
Evet	18	12,9
Hayır	122	87,1
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Cumhuriyet Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezine Gitme Durumu

Ankete katılan ziyaretçilerin %87,1'i Cumhuriyet Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezine gitmediğini, %12,9'u ise gittiğini belirtmiştir (Tablo 12).

Tablo 13. Ankete katılan ziyaretçilerin C.Ü. Fizik Tedavi Merkezinden memnun kalma durumu

Ziyaretçilerin C.Ü. Fizik Tedavi Merkezinden Memnun Kalma Durumu	Birey Sayısı	%
Memnun kalmadım	1	0,7
Orta derecede memnunum	4	2,9
Memnunum	9	6,4
Çok memnunum	4	2,9
Cevap vermeyenler	122	87,1
Toplam	18	100,0

Ziyaretçilerin C.Ü. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezinden Memnun Kalma Durumu

Ankete katılan ziyaretçilerin %87,1'i rehabilitasyon merkezine gitmediğini belirtmiş olduklarından bunlar bu soruyu cevapsız bırakmışlardır. Ziyaretçilerin %6,4'ü rehabilitasyon merkezinden memnun kaldıklarını, %2,9'u orta derece memnun, %2,9'u çok memnun, %0,7'si ise memnun kalmadığını belirtmişlerdir (Tablo 13).

Tablo 14. Anket yapılan ziyaretçilerin sıcak çermikte yaptıkları harcama miktarı

Ziyaretçilerin Harcama Miktarları (TL)	Birey Sayısı	%
10-50	47	33,6
51-150	59	42,1
151-4000	34	24,3
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Sıcak Çermikte Yaptıkları Harcama Miktarı

Ankete katılan ziyaretçilerin %42,1'i 51-150 TL arasında, %33,6'sı 10-50 TL arasında, %24,3'ü ise 151-4000 TL arasında harcama yaptıklarını belirtmişlerdir (Tablo 14).

Tablo 15. Anket yapılan ziyaretçilerin kaplıcadan memnuniyet durumu

Ziyaretçilerin Kaplıcadan Memnuniyet Durumu	Birey Sayısı	%
Çok memnunum	15	10,7
Memnunum	53	37,9
Orta derecede memnunum	56	40,0
Memnun değilim	6	4,3
Hiç memnun değilim	10	7,1
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Sıcak Çermik Kaplıcasından Memnuniyet Durumu

Anket yapılan ziyaretçilerin %40,0'ı orta derecede memnun olduklarını, %37,9'u memnun olduklarını, %10,7'si çok memnun olduklarını, %7,1'i hiç memnun olmadıklarını, %4,3'ü ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 15). Memnuniyetsizliğin nedeni havuzların bulunduğu yerlerin yeteri kadar havalandırılmaması ve yapılan temizliklerin yeterli olmamasıdır.

Tablo 16. Anket yapılan ziyaretçilerin Sıcak Çermikte verilmesi gereken en önemli hizmetler hakkındaki görüşleri

Sıcak Çermikte En Önemli Yapılması Gereken Hizmet	Birey Sayısı	%
Mevcut tesislerin iyileştirilmesi	25	17,9
Hizmet kalitesinin artırılması	21	15,0
Çevrenin ağaçlandırılması	10	7,1
Peyzaj düzenlemelerine önem verilmesi	9	6,4
Yerel halkta turizm bilincinin oluşturulması	14	10,0
Turizmi bütün yıla yayacak plan ve projeler geliştirilmesi	32	22,9
Daha etkili tanıtım ve pazarlama yapılması	27	19,3
Diğer	2	1,4
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Sıcak Çermikte Verilmesi Gereken En Önemli Hizmetler Hakkındaki Görüşleri

Anket yapılan ziyaretçilerin %22,9'u Sıcak Çermikte verilmesi gereken en önemli hizmetlerin turizmi bütün yıla yayacak plan ve projelerin geliştirilmesi, %19,3'ü daha etkili tanıtım ve pazarlamanın yapılması, %17,9'u mevcut turistik tesislerin iyileştirilmesi, %15,0'i hizmet kalitesinin artırılması, %10,0'u yerel halkta turizm bilincinin oluşturulması, %7,1'i çevrenin ağaçlandırılması, %6,4'ü peyzaj düzenlemelerine önem verilmesi, %1,4'ü ise diğer hususlar olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 16).

Tablo 17. Ankete katılan ziyaretçilerin daha önce gittiği kaplıcalara göre sıcak çermiği karşılaştırması

Ziyaretçilerin daha önce gittiğiniz kaplıcalara göre sıcak çermiği karşılaştırma	Birey Sayısı	%
Çok iyi	8	5,7
İyi	28	20,0
Orta derecede iyi	18	12,9
Kötü	7	5,0
Çok kötü	2	1,4
Cevap vermeyenler	77	55,0
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin Daha Önce Gittiği Kaplıcalara Göre Sıcak Çermik Çermiği Karşılaştırması

Anket yapılan ziyaretçilerden daha önce başka kaplıcalara gidenler %20,0'si sıcak çermiği diğer kaplıcalara göre iyi, %12,9'u orta derecede iyi, %5,7'si çok iyi, %5,0'i kötü, %1,4'ü ise çok kötü bulduklarını belirtmişlerdir. %55,0'si ise daha önce başka kaplıcalara gitmedikleri için cevapsız bırakmışlardır (Tablo 17).

Tablo 18. Ankete katılan ziyaretçilerin daha önce gittiği kaplıcaların hizmetlerinden memnun kalma durumu

Daha önce gidilen kaplıcaların hizmetlerinden memnun kalma durumu	Birey Sayısı	%
Hiç memnun kalmadım	6	4,3
Memnun kalmadım	11	7,9
Orta derecede memnunum	34	24,3
Memnunum	37	26,4
Çok memnunum	7	5,0
Cevap vermeyenler	45	32,1
Toplam	140	100,0

Ziyaretçilerin daha önce gittiği kaplıcaların hizmetlerinden memnun kalma durumu

Ankete katılan ziyaretçilerin %26,4'ü daha önce gittiği kaplıcaların hizmetlerinden memnun olduklarını, %24,3'ü orta derecede memnun olduklarını, %7,9'u memnun kalmadığını, %5,0'i çok memnun kaldığını, %4,3'ü ise hiç memnun kalmadıklarını belirtmişlerdir. %32,1'i ise daha önce başka kaplıcalara gitmedikleri için soruyu cevapsız bırakmışlardır (Tablo 18).

Tablo 19. Ankete katılan ziyaretçilerin Sıcak Çermik dendiğinde akıllarına gelen ilk düşünceleri

Sıcak Çermik Dendiğinde Akılınıza Gelen İlk Düşünceler	Ortalama	Standart Sapma	Katılma Kategorisi
Kendine Has Yemekleri	3,14	1,15	Katılmıyorum
Tabii Güzellikleri	2,70	1,18	Katılmıyorum
İyi Bir Tatil	2,48	1,07	Kararsızım
Bölgenin Güvenilirliği	2,16	1,10	Kararsızım
Temiz Havası	1,82	0,83	Katılıyorum
Şifalı Suyu	1,43	0,69	Katılıyorum

Ziyaretçilerin Sıcak Çermik Dendiğinde Akıllarına Gelen İlk Düşünceleri

Sıcak çermiğe gelen ziyaretçilerin 'sıcak çermik dendiği zaman aklınıza gelen düşünceler nelerdir' şeklindeki likert soruda kendine has yemekleri (3,14), tabii güzellikleri (2,70) görüşüne katılmadıkları sonucuna varılmıştır. İyi bir tatil (2,48), bölgenin güvenilirliği (2,16) konularında kararsız oldukları sonucuna varılmıştır. Temiz havası (1,82), şifalı suyuna (1,43) ise katıldıkları sonucuna varılmıştır (Tablo 19).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çoğunluğunun Sivas'tan tatil için gelen orta yaşlı ve orta gelirli kişiler olduğu belirlenmiştir. Bu da Sivas Sıcak Çermik Kaplıcasının bölgede ve ülkemizde yeterince tanınmadığının bir göstergesidir.

Termal turizm açısından sıcak çermik alanına 2015 yılı içerisinde hizmete sunulacak 2 tane devre mülk termal otel yatırımıyla ziyaretçilerin ve bölgenin kısa ve uzun vadede ihtiyaçlarına cevap vermesi beklenmektedir. Öncelikle mevcut tesislerin durumları daha iyi hale getirilmelidir. Sıcak çermik alanına ulaşım sorunu çözülmelidir. Termal kaynak bakımından bölge şu an için 10 tane devre mülk yatırımı kaldırabilecek durumdadır. Bu nedenle devre mülk yatırımları teşvik edilmelidir. Bölgede termal turizmi canlandırmak için belediye, üniversite ve özel sektör birlikte hareket ederek hem yatırım hem de tanıtım faaliyetleri artırılmalıdır. 2015 yılı içerisinde açılan Yıldız Dağı Kayak Tesisi sıcak çermik alanına çok yakın bir mesafede olduğu için kış turizmi ile termal turizm bir paket haline getirilerek daha cazip hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- [1] Anonim, 2010. Dünya'da ve Türkiye'de Sağlık Turizmi-2010. Durum Tespit Raporu ve Çözüm Önerileri. Türkiye Sağlık Vakfı ve Sağlık Turizmi Derneği.
- [2] Anonim, 2014b. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <http://www.ktbayatismisletmeler.gov.tr/TR,11338/tesis-bilgileri.html>. (Erişim Tarihi:15.05.2)
- [3] Aydın, O. 2012. Türkiye'de Alternatif Bir Turizm; Sağlık Turizmi. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (23): 91-96.

[4] Boz, M., 2004. Turizmin Gelişmesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

[5] <https://otelbilgileri.wordpress.com/2010/02/13/sivas-sicak-cermik-kaplicalari/> (Erişim Tarihi: 6.4.2015)

[6] Özşarı, S.H. ve Karatana, Ö., 2013. Sağlık Turizmi Açısından Türkiye'nin Durumu. Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi, 24 (2) :136-144.

[7] Sevindi, C., Özdemir, M., 2001. Sarmaşık Kaplıcası. Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi, 27: 159-173.

[8] Türksoy, A. Türksoy, S.S. 2010. Termal Turizmin Geliştirilmesi Kapsamında Çeşme İlçesi Termal Kaynaklarının Değerlendirilmesi. Ege Akademik Bakış, 10 (1):699-725.

[9] Ülker, İ., 1988. Sağlık Turizmi ve Kaplıca Sularımızın Değerlendirilmesi. Turizm Yıllığı, 1986. Ankara, 205 s.